

IMPERIALISME, GLOBALITZACIÓ CAPITALISTA I QÜESTIÓ PALESTINA

Nassar Ibrahim i Majed Nassar

08/02/2002

www.nodo50.org/csca

El negatiu paper d'Israel no es limita a l'ocupació de Palestina i a la negació dels drets nacionals palestins; també inclou una dimensió regional i mundial: Israel serveix a Orient Mitjà com a punta de llança de les forces imperialistes i del seu projecte de globalització capitalista, deixant a veure amb la seva política la cara més desagradable i violenta del procés de globalització.

No hi ha dubte de que el moviment antiglobalització ha anat guanyant recolzaments durant l'última dècada. Aquest recolzament ha conduït a que sovint es produeixin esclats públics molt explosius, principalment a Seattle al 1999, però amb igual ferocitat a Washington, Gènova o Los Angeles. En gran mesura -degut a aquesta descàrrega de frustració- el discurs globalitzador es va establint cada cop més com un concepte analític important dins d'un ampli espectre de dimensions econòmiques i culturals, a la vegada que sociòlegs i politòlegs intenten *arribar* al moviment popular contra la globalització.

En conjunt, el recolzament popular a l'antiglobalització i el desenvolupament d'un marc teòric que serveixi al moviment han derivat cap a la creació d'un marc organitzatiu que constitueix un repte per la dinàmica d'un mercat mundial que està controlat per les corporacions multinacionals. El moviment antiglobalització és una lluita contra les polítiques globals de les corporacions multinacionals que fan que augmentin les contradiccions socials a nivell nacional, internacional, i entre Nord i Sud. Les polítiques globalitzadores amenacen al medi ambient i han fet que augmentin els índexs de pobresa i d'ignorància, creant condicions perquè esclatin conflictes de base cultural i religiosa.

La globalització és un producte de la revolució que s'ha produït en el camp de la informació i les comunicacions i que té un impacte considerable en els àmbits de l'economia, la política, i la cultura. És un procés explotat pel capital i els països desenvolupats per promoure el domini en l'escena global de les corporacions multinacionals. A la vegada, les motivacions materials i ideològiques dels països occidentals desenvolupats segueixen responnent a pràctiques imperialistes que intenten imposar un model social i cultural occidental que els poders occidentals consideren el "punt de destí" de totes les cultures i nacions.

La dominació combinada exercida per les corporacions multinacionals i l'imperialisme occidental té com a resultat el control sobre altres Estats, a la vegada que subjuga característiques nacionals, culturals i socials alienes a les pròpies. Al mateix temps, la política de dominació crea dins de les nacions i cultures que cauen víctimes les condicions perquè es doni una violència destructiva i sorgeixi el conflicte que porti al món a un cicle de guerra i autodestrucció.

El marc del debat sobre la globalització permet que s'examini el paper de l'imperialisme

en relació a les forces econòmiques de la modernitat en general, i més concretament de les corporacions multinacionals. En aquest sentit, a la vegada que la globalització és freqüentment descrita com un procés pel qual l'Estat cedeix davant les exigències de les corporacions multinacionals, la globalització/antiglobalització ofereix un marc conceptual que permet analitzar la relació entre els interessos comercials i les ambicions imperialistes que operen sobre la base del servei mutu. En aquest sentit, és possible comprovar que els objectius del capitalisme i de l'imperialisme són inseparables: els interessos comercials de les multinacionals i les ambicions imperialistes dels poders occidentals es recolzen mútuament. Bona prova d'això és el fet de que diàriament es desenvolupen forces desiguals dins de l'àmbit de les relacions internacionals. Un altre exemple són els acords GATT, o les diverses guerres que lliura EUA. Igualment, tenim conferències internacionals com la conferència contra el racisme i la cimera sobre medi ambient, o en les pràctiques obstructionistes d'EUA a Nacions Unides.

Hi ha una necessitat urgent de resistir a aquest procés social, moral, i culturalment amb la fi de protegir la riquesa de la humanitat. Dita resistència no ha de consistir necessàriament en el rebuig al desenvolupament científic i tecnològic que de fet pot, i ha de servir, a totes les nacions i pobles, categories i classes socials. Cap avenç en aquests camps ha de pertànyer a una nació, cultura o grup corporatiu concrets que es dediquin a obtenir beneficis a costa de la pobresa i misèria de milers de milions de persones.

La qüestió palestina és un dels exemples més tràgics del procés de globalització en la seva manifestació imperialista.

El paper d'Israel en el projecte globalitzador

Després del final de la Primera Guerra Mundial, Gran Bretanya va iniciar, amb la Declaració Balfour de 1917, el procés que conduiria a l'establiment d'una llar nacional jueva a Palestina. Durant el seu mandat sobre Palestina, els britànics van recolzar al moviment sionista, un projecte colonial etnocèntric i racista. Mitjançant la imposició del seu Mandat sobre Palestina seguint els acords de Sykes-Picot de 1916, Gran Bretanya va protegir al moviment sionista i li va brindar el seu recolzament polític. Acabada la Segona Guerra Mundial, Gran Bretanya ja havia preparat el terreny perquè el sionisme s'apoderés de Palestina, després d'haver conspirat per reprimir a la resistència palestina durant 30 anys.

Després de la fi de la II Guerra Mundial i l'ascens d'EUA com a líder dels règims capitalistes, la protecció del projecte sionista va passar a mans nord-americanes. Durant 1917 i 1948, grups sionistes armats van iniciar una guerra contra els palestins, establint finalment l'Estat d'Israel sobre el 78% del territori palestí. 19 anys després, al juny de 1967, Israel va atacar als països àrabs i va ocupar la totalitat de Palestina, el Sinaí egipci i els Alts del Golan.

Com a resultat, més d'un milió de palestins van ser expulsats de les seves llars i terres i es van convertir en refugiats, anant a parar a campaments de refugiats en altres països àrabs (Jordània, Síria, Líban). La població palestina refugiada assoleix avui els 4 milions de persones, als qui Israel nega el dret a tornar a la seva terra, violant el dret internacional i les resolucions del Consell de Seguretat de Nacions Unides.

Tot i que totes aquestes accions colonials van ser legitimades en nom del benestar i la seguretat del poble jueu, els poders occidentals van actuar en una fase crucial per la

formació de les relacions globals de poder. La seva política va servir de pont perquè els poders occidentals poguessin protegir els interessos del capitalisme global a Orient Mitjà.

Com a tal, Israel va ser establert com a part d'un projecte imperialista a la regió, utilitzant la tragèdia del poble jueu per legitimar els seus fins. En aquest sentit, la major part de la població jueva és víctima d'aquest mateix projecte colonial a Orient Mitjà. No anava en benefici dels jueus guanyar-se la hostilitat dels països àrabs ni expulsar als palestins; la tragèdia jueva que es va esdevenir a Europa no justifica que els palestins haguessin de convertir-se en víctimes de les ambicions colonialistes europees.

En la divisió global del treball, l'Estat d'Israel es va convertir en el policia de l'imperialisme i, com a tal, tenia tres tasques per complir: controlar els recursos àrabs (en particular el petroli), actuar com a baluard contra qualsevol canvi revolucionari que pugui produir-se en un país àrab, i fer front a l'avenç del comunisme a Orient Mitjà, aleshores representat per la URSS.

La tragèdia palestina és conseqüència d'una política imperialista globalitzadora basada en la opressió, la ocupació i el recolzament il·limitat que rep Israel en la seva agressió regional. Els palestins són víctimes d'aquest procés i Israel s'ha convertit en instrument per controlar la regió mitjançant la negació dels drets humans, la ocupació i l'agressió militar.

La concepció sionista combina la visió d'Israel com un Estat exclusivament *jueu* i la visió d'Israel com a expressió del model demogràfic i cultural occidental. Com a Estat excoent, Israel és la negació permanent de l'existència dels palestins com a nació. Conseqüentment, el reconeixement dels drets del poble palestí representa una amenaça per l'existència colonial d'Israel. Com a expressió d'un model occidental, Israel *obliga* als països capitalistes a reconèixer que la política israeliana és defensiva i protegeix els valors i l'estil de vida occidentals, que ofereixen un punt de resistència davant "l'Orient bàrbar" i el "terrorisme àrab". El recolzament polític i material que incondicionalment li brinda Estats Units, així com altres països capitalistes, serveix per reforçar una estratègia que té com a objectiu el reforçament del seu propi control global.

El negatiu paper d'Israel no es limita a l'ocupació de Palestina i la negació dels drets palestins, sinó que inclou la dimensió regional i inclús global: Israel serveix a la regió com a punta de llança de les forces imperialistes i del seu projecte de globalització capitalista, deixant veure amb la seva política la cara més desagradable i violenta del procés de globalització. Tot això s'evidencia amb la contínua agressió que exerceix Israel sobre els països àrabs i en les relacions que manté amb alguns dels règims dictatorials més cruels i racistes, com el règim de *l'apartheid* a Sud-àfrica o les dictadures feixistes d'Amèrica Llatina i els senyors de la guerra a Àfrica.

L'aliança entre Israel i l'imperialisme no és accidental, i tampoc té una motivació religiosa o emocional. No és una resposta a la tragèdia soferta pels jueus a Europa. Al contrari: l'aliança entre Israel i Occident és l'expressió de que Israel defensa les ambicions i interessos polítics, econòmics i militars de la política global nord-americana. En aquest sentit, Israel contribueix a reforçar el continu rebuig nord-americà cap als drets del poble palestí. Igualment, Israel contribueix a que els països de la zona es mantinguin sota la dominació militar i política occidental.

La negació de l'existència palestina s'intenta aconseguir mitjançant l'estratègia colonial israeliana de la pràctica de la neteja ètnica, la segregació exercida de forma sistemàtica,

la negació de drets civils i humans elementals, i l'eliminació dels palestins de la Història. La història israeliana del procés de colonització enfonsa les seves arrels en una mitologia religiosa que justifica la invasió i l'ocupació de Palestina i al mateix temps rebutja fets històrics, tals com la neteja ètnica duta a terme a Palestina durant la dècada de 1940 i 1950.

Actualment, totes les formes de resistència política i militar palestines contra la ocupació israeliana es descriuen com a pràctiques *terroristes* a les que s'ha de posar fi per qualsevol mitjà, negant en conseqüència la vàlida presència dels palestins com a éssers humans que tenen una sèrie de drets en quant a persones.

Pels mitjans de comunicació occidentals, l'agressió israeliana, les guerres i les massacres són descrites amb referències al "dret a l'autodefensa" exercit per un "democràtic Israel". En aquesta presentació dels fets, Israel és un símbol de la civilització i la democràcia i té dret a marcar els límits de la justícia i el càstig, així com a exercir l'autoritat sobre els qui no l'obeeixin.

Al mateix temps, els mitjans de comunicació occidentals creen una imatge distorsionada dels àrabs i els palestins en l'imaginari col·lectiu occidental. Els mitjans creen una sèrie d'estereotips que fomenten l'odi i el rancor, en un procés que degrada les creences culturals i religioses àrabs i crea les condicions perquè es produeixi un "xoc de cultures".

En resum, la negació per part d'Israel del poble palestí encaixa amb la distorsió de la imatge àrab que es dona als mitjans de comunicació occidentals globals. Ambdós aspectes posen de manifest l'existència d'una dimensió racista que nega la particularitat de l'Altre, li nega els seus drets humans essencials, les seves característiques culturals, i en definitiva, la seva experiència humana.

El procés de pau àrab-israelià i la globalització

Basant-se en el seu poder militar, el recolzament que té d'EUA i la percepció del món àrab com a quelcom primitiu, la visió israeliana de la pau s'ha posat en pràctica durant un procés en el que Israel té el privilegi exclusiu de dictar les condicions per la pau, incloent l'abast (si és que se'n pot parlar d'algun) de fins on podran reconèixer-se els drets del poble palestí.

La visió israeliana es fonamenta sobre la llista dels "no": *no* al dret al retorn, *no* a un reconeixement dels drets històrics i polítics dels palestins de Jerusalem, *no* al desmantellament dels assentaments, *no* a un Estat palestí sobirà.

Amb la finalitat de dictar la seva pròpia visió de la pau, Israel està plenament disposat a degradar les vides dels palestins limitant la seva llibertat de moviments, mitjançant l'assassinat i les detencions, els bloqueigs, la destrucció de llars i de la riquesa agrícola. Israel no busca la pau, sinó la rendició.

El procés de pau que va començar amb la conferència de Madrid a principis dels noranta es va inscriure en el marc de l'aliança nord-americana-israeliana, i va seguir endavant gràcies a la caiguda de la URSS i el resultat de la Guerra del Golf. En el procés, la visió nord-americana de l'era post-soviètica com un Nou Ordre Mundial encaixava amb el desig israelià de que existís un Nou Orient Mitjà.

El procés de Madrid va tenir continuïtat en una sèrie de conferències econòmiques a Casablanca, Doha, Amman i El Caire que tenien com a objectiu la reestructuració econòmica d'Orient Mitjà i el Nord d'Àfrica, iniciant el trànsit de les nacions de la zona des dels ja decrepits règims nacionals fins a economies liberalitzades integrades en el mercat global. L'objectiu de les conferències mencionades era posar fi al conflicte àrab-israelià i palestí-israelià mitjançant l'acceptació dels interessos polítics i econòmics d'EUA i Israel.

Les directrius eren dobles: per una banda, acceptar políticament a Israel sense obligar-lo a acceptar les peticions palestines, a la vegada que s'imposava un procés de liberalització socioeconòmica als països àrabs. El símbol econòmic de tot aquest procés va ser la fi del boicot que directa o indirectament els Estats àrabs practicaven contra Israel. La culminació del procés d'Oslo, durant el qual les èlits palestines a l'exili acceptaren condicions que eren rebutjades pel poble palestí a l'interior, era requisit per l'obertura de mercats d'Orient Mitjà, Àsia Central i del Sud cap a Israel. El procés va oferir a Israel la possibilitat de comptar amb mà d'obra barata palestina a les zones de lliure comerç que es crearien als Territoris Ocupats.

La segona Intifada palestina és reflex de la voluntat i l'esperit de resistència i el rebuig d'aquest projecte. El poble palestí proposa una idea de la pau com a opció estratègica basada en les resolucions de Nacions Unides que exigeixen una retirada completa israeliana a les fronteres del 4 de juny de 1967, amb el consegüent establiment d'un Estat palestí independent junt a l'Estat d'Israel i la posada en marxa del procés de repatriació dels palestins de l'exili.

Palestina i el moviment antiglobalització

Junt amb el procés de liberalització de les economies nacionals, la posada en pràctica dels programes d'ajust estructural i els dictats de la pau amb Israel com a rendició política, totes les demás contradiccions internes del procés globalitzador es donen a Orient Mitjà. Incloem aquí l'ascens de l'Islam polític, l'esclat de conflictes religiosos i de base cultural, la intervenció de forces militars imperialistes i el creixent descontentament popular que es deixa sentir a tots els països àrabs.

L'heroica resistència de les forces patriòtiques palestines davant el projecte imperialista es troba en la base de la resistència davant tots aquests processos. Però els palestins s'enfronten d'una manera tràgica a l'assassinat dels seus líders polítics, la demolició de llars, o la destrucció de la seva infraestructura. Els patètics esforços dels líders àrabs i dels mediadors europeus són un exemple amarg, al intentar que els palestins acceptin un acord que els nega la sobirania i la independència.

El paper del moviment antiglobalització no ha de consistir simplement en desitjar que la lluita palestina tingui èxit, sinó en compartir aquesta lluita i contribuir a la seva victòria. És obligació del moviment antiglobalització aixecar la bandera en defensa dels drets palestins, de la llibertat i la independència com a expressió de compromís amb una alternativa a la globalització neoliberal.